

Ткачик Ф. П.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів імені С. І. Юрія
Західноукраїнського національного університету
м. Тернопіль, Україна*

Карпинець В. В.

*магістр з банківської справи
Західноукраїнського національного університету
м. Тернопіль, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-290-9-44>

ПРІОРИТЕТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОЇ ТА ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ РИЗИКІВ ВОЄННОГО ЧАСУ В УКРАЇНІ

У сучасний трансформаційний період та в кризових умовах, коли зовнішні та внутрішні загрози вимагають від України оперативного й адекватного реагування з метою підвищення рівня національної безпеки, найбільш пріоритетною виступає проблема формування економічної безпеки, зокрема: промислової, інвестиційної, енергетичної, технологічної, продовольчої, інтелектуальної, фінансової (в т.ч. митної та податкової) на рівні всієї економіки країни, її комплексів, галузей, а також економіки окремих адміністративно-територіальних одиниць. Одним із актуальних питань в цій царині виступає проблематика забезпечення митної та податкової безпеки, оскільки дані домінанти продукують підвалини задля прийняття ефективних соціально-економічних рішень в Україні в період воєнного стану.

Митно-податкова політика в сучасних реаліях домінування мультиаспектних ризиків потребує від відповідних інституцій в Україні гармонізації з стандартами Європейського Союзу, особливо в період активізації набуття повноцінного члена України в ЄС. Такий контекст дозволить посилити фіскальну безпеку держави як одну з ключових детермінант національної безпеки та сформувати в українському прагматизмі ефективні відносини між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, платниками податків, що продукуватиме низку фіскальних, економічних та соціальних ефектів. Дослідження актуальних тенденцій формування митної та податкової безпеки в період воєнного стану

набуває пріоритетних значень та потребує наукових пошуків цьому напрямку задля посилення її рівня та стабілізації фіскального потенціалу України у найближчий період

Головною метою митної безпеки можна вважати досягнення певного рівня ефективності та надійності митної системи завдяки продуктивному функціонуванню митних органів.

Митна безпека як складова економічної безпеки держави є комплексом (системою) ефективних економічних, правових, політичних та інших заходів держави і суспільства із захисту інтересів (у тому числі інтересів власності) народу та держави в зовнішньоекономічній сфері. При цьому завжди існує можливість негативного впливу на стан митної безпеки, тобто створюються ризикові ситуації, які сприяють появі намірів переміщення товарів і транспортних засобів на територію держави у вигляді дій економічного та митного шахрайства [1, с. 149].

Податкова безпека – один із чинників забезпечення достатнього фінансового рівня домогосподарств і суб'єктів господарювання, оптимального інвестиційного клімату, а отже, економічного зростання. Вона досягається шляхом проведення виваженої податкової політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, інформаційній і, власне, податковій сферах [2, с. 134].

Аналіз соціально-економічної ситуації показує, що істотні загрози національній податковій безпеці виникають саме на регіональному рівні: спад обсягів промислового виробництва, безробіття, високий рівень заборгованості із заробітної плати, пенсій та соціальних виплат, слабка захищеність вітчизняних товаровиробників тощо. Тому подальший соціальний та економічний розвиток суспільства залежить від чіткої регіональної політики, до основоположних принципів якої мають бути віднесені вимоги щодо забезпечення регіональної податкової безпеки [3, с. 16].

Військова агресія РФ значно вплинула на зміну організації роботи структурних підрозділів Державної митної служби України, що вимагало внесення відповідних змін у нормативно-правові документи і законодавчу базу України. Констатуємо, що в умовах воєнного стану відбулося певне переформатування митної політики на адекватний лад, зокрема, відповідно до задекларованих новітніх пріоритетів формування митної безпеки, було прийнято низку документів, що внесли зміни і у інші аспекти забезпечення ЗЕД. По-перше, Урядом України було запропоновано зміни у механізмах організації митних процедур.

Зокрема затверджено право вибору суб'єктам господарювання та громадянам, які ввозять товари, в т. ч. транспортні засоби, на митну територію України, один з двох способів їх митного оформлення та митного контролю (спрощений спосіб або стандартний спосіб). По-друге, Урядом України було запропоновано відстрочення сплати митних платежів за деякими із позицій, які підлягають ввезенню на митну територію України (лікарські засоби, медичні вироби, певні категорії продуктів харчування, товари критичного імпорту тощо) [4].

Проте, проблематика організації митних процедур під час воєнного стану навіть за умов вже реалізованих кроків не втрачає своєї актуальності. Реформування організації роботи митної справи, впорядкування реалізації митних процедур є тими пріоритетними завданнями в період воєнного часу та післявоєнної відбудови України. Саме за обставин критичного положення доцільною є мобілізація усього наявного потенціалу та використання його не лише задля подолання актуальних проблем, а і як бази для відновлення соціально-економічних процесів.

Податкова компонента економічної безпеки України має трансформуватися та враховувати не тільки реалії воєнного часу, але й перспективні інструменти збалансування розвинених країн світу, першочергово – Європейського Союзу.

Література:

1. Новосад І. В. Митна безпека як важлива складова економічної безпеки держави. *Світ фінансів*. 2015. № 2. С. 145–155.
2. Кушнерук О. Й., Алексеєнко Н. М. Податкова безпека: питання теорії, методології та економічної динаміки. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 1 (90). С. 129–144.
3. Глухова В. І., Скрипник Л. І. Стан податкової безпеки України та напрямки її зміцнення. *Інтернаука*. 2018. № 10. С. 15–17.
4. Мирончук В. М., Матвеев М. Е., Голомша Н. Є. Митні процедури забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-43>.